

MÀRIUS SERRA

«Les relacions aparentment obertes és un dels fracassos de la utopia més quotidians»

Màrius Serra torna a la novel·la amb 'Res no és perfecte a Hawaii' (Proa, 2016), una novel·la que té com a detonant una lectura que l'autor trobà fascinant sobre la mort del capità Cook.

Entrevista d'Anna Ballbona

Tres anys després de *Plans de futur*, on abordava la figura del matemàtic Ferran Sunyer, Màrius Serra (Barcelona, 1963) ha marxat fins a les aparentment paradisiàques illes de Hawaii per a la seva nova novel·la. En *Res no és perfecte a Hawaii* desplega una història d'aventures, amb tot de trames que s'entrellacen: l'enigma de la mort del capità Cook fa de fil conductor i d'obsessió per a un periodista i personatge invisible, en Tom, marcat per l'absència del pare. Un parell de dones l'ajudaran a saber qui és. El turisme mastegat, les corrupteles –amb una mena de Fèlix Millet de convidat– i tipus de família que no rutllen travessen la història, en forma de paradisos truncats, i amb una intriga que es descabdella de mica en mica.

—Per què va triar justament Hawaii per articular una novel·la de 475 pàgines?

—És per un viatge, el 2005. Hi vam anar gairebé com un repte personal, perquè teníem el Llullu, el nostre fill amb paràlisi cerebral, amb cadira de rodes... Tot era molt complicat i va sortir per atzar, per l'imaginari col·lectiu de paradís, per les sèries de televisió com el *Magnum...* I si anem a Hawaii? Vam passar-hi un mes, va ser una experiència

fantàstica, però aleshores em va quedar molt marcat un contrast entre la cultura polinèsia, que desconeixia totalment i que em va atreure molt, i la turísticació més bèstia de zones des d'una òptica natural molt privilegiades. En aquest contrast hi havia tota aquesta indústria de l'aloa. L'aloa és una cultura, una manera de fer que és molt melosa. I a la tercera vegada que em vaig sentir a dir aloa a la cara vaig pensar: tinc ganes de ser violent, algun dia escriuré alguna cosa aquí i hi haurà morts. El detonant posterior, que va fer que féssim un segon viatge però ja enfocat a l'escriptura, va ser llegir sobre la mort del capità Cook. Em vaig obsessionar, en vaig trobar moltíssima bibliografia, em va fascinar l'episodi. I allà sí que de sobte va entrar aquella llavor de "ara m'estic tirant de cap a una novel·la", que no crec que sigui històrica però que comença per aquí.

—No ho és, de fet...

—Gens. Vaig voler defugir-ho però la temptació inicial era el que li passa al Tom, que està obsedit amb el capità Cook. Però ràpidament ho vaig passar a 2009, que és una mica la mitjana dels dos anys que hi vaig ser, el 2005 i el 2014, i vaig voler fer-ne una obra contemporània.

—Diria que és de les novel·les més complexes quant a estructura, dimensions i trames que ha fet?

—Sí, juntament amb *Farsa*, potser. *Farsa* era més experimental en l'ús del punt de vista. Aquí la complexitat és més de nombre de personatges, de trames que conflueixen i una certa voluntat de jugar amb la intriga que jo no havia tingut gaire. Entre tot el que he anat escrivint, sense ser-ne molt conscient però mirant enrere, tinc com dues línies d'actuació: hi ha unes obres que són molt lligades a l'autobiografia, com el *Quiet* però n'hi ha més; i després les que treballen en la ficció o propera a la fantasia fins i tot, ja des de *Mon oncle*. Aquestes acostumen a ser bastant més complexes d'estructura.

—Quina mena de paper ha volgut donar al món femení? Ho dic perquè hi ha el duet de mares i el duet de semi-amants del Tom, la periodista estrella (Jane Auden) i la jove turista catalana, l'Anna...

—Ja fa un temps que cada cop em fascina més el personatge femení. Ja em va passar amb els *Plans de futur*, que em vaig enamorar de les cuidadores més que del Ferran Sunyer. Aquí vaig voler intentar reproduir el fracàs d'unes rela-

PRATIS I CAMPS

cions obertes, que era una de les utopies clares dels 70. A partir d'aquí munto aquella mena d'equip que gira al voltant de les dues mares, que són els personatges més perfilats. Els altres tres [tres nois que viuen amb les dues mares] són si fa no fa com els nois de *La noche de la iguana*, darrere de l'Ava Gardner. En el cas del Tom, que és el protagonista víctima de la novel·la, sí que vaig voler jugar al mirall de dues dones molt diferents, que tenen una relació amb la paternitat molt oposada. L'Anna està aclaparada i odia el pare. La Jane és més autònoma i té un paper molt més instrumental.

—Aquesta utopia que no va funcionar seria un dels paradisos perduts? Sembla que en la novel·la n'hi ha diversos, el paisatgístic, el turístic, l'empresarial...

—Les relacions aparentment obertes és un dels fracassos de la utopia més quotidians. Jo crec que hi ha dos fracassos en paral·lel, que són el fracàs d'una utopia social, en general, de tot el segle XX, de les revolucions diverses que s'han donat i que han acabat desembocant, sempre, en desastres integrals; i després, en paral·lel, aquests petits fracassos personals, de formigueta, un dels quals, el més marcat, és d'establir un marc dife-

rent, de relacions sentimentals, emocionals. Gairebé tot el que hi ha en aquesta novel·la ve donat per l'experiència del capità Cook i per la pròpia ubicació de la novel·la. Les relacions de la cultura polinèsia eren molt més obertes. La moral no tenia res a veure amb la moral europea. Aquest era un dels xocs que tenien els mariners que venien més calents que un conill i es trobaven allà amb un festival. Intentar veure'n un ressò a finals dels 70, quan els *hippies* de Califòrnia es retiren, molts a l'illa gran de Hawaii, em resultava molt suggerent.

—El protagonista, en Tom, què és, més loser, més antièpic, més personatge redimit?

—Per a mi, és un personatge desbordat per les seves circumstàncies. Sí que pot tenir aquesta categoria de *loser* perquè laboralment no se'n surt i a més, està una mica al marge. Té la sensació d'invisibilitat, per l'amor i en general. I és gairebé com el que demana un cafè en un bar i el cambrer no el veu. La seva redempció és l'escriptura, quan deixa ja d'obsedir-se per la col·lecció temàtica i comença a parlar d'ell. I parlant d'ell parla del món. Tampoc és una història de redempció total, però la té. És poc èpic fins i tot en això. Però sí que hi ha una evolució a l'hora de

descobrir d'on ve i que l'única manera de fer-ho és posant-se a escriure, amb l'ajut de dues dones que, tot obert, però acaben més amigues entre elles que amb ell.

—El personatge de l'empresari Puig és potser el que té més de clixé?

—Sí, una mica ve del pujolisme, personatges que en la darrera època hem començat a tenir més dibuixats i que abans no semblava que existissin. És clixé, és Fèlix Millet, d'una banda, i és algú una mica xaronet. Un cop a Hawaii, és un zero a l'esquerra. No és el rei d'aquell engany.

—Amb la qüestió del periodisme, la professió del Tom i la Jane (una de les amigues que l'ajuda), hi ha una certa crítica però també un reflectir les diverses vies de com es donen les notícies...

—El periodisme és bastant central en la novel·la. Primer, perquè no volia fer una novel·la policíaca. Tot el pes de les investigacions són periodístiques. La mort del capità Cook és una notícia bomba a nivell universal, que triga mesos a conèixer-se i que té fins a 29 versions escrites. Però n'hi ha una, que és la de l'almirallat, que és la que queda fixada, la que jo havia llegit quan feia la carrera. En descobrir que no era molt exacta, i veure que n'hi havia altres versions, vaig voler-ho traslladar amb el fet de dir: qui domina el relat avui? I el relat avui no és que el dominin els periodistes, el dominen els mitjans de comunicació, que són un element més del poder, i que al capdavant tenen periodistes estrella que moltes vegades són equivalents a un ministre.

—Com ha estat la feina de documentació?

—Vaig tenir un fracàs fa molts anys, de quedar-me a mitges amb una novel·la quan em vaig trobar en un punt que m'havia de documentar. I vaig acabar escrivint un conte. Tinc una mala relació amb la documentació professional per la literatura. De sobte m'entra un xip massa prosaic o massa utilitarista. En general, he optat per invertir el procés. Em documento amb les coses que m'apassionen, perquè sóc curiós. Quan vaig començar a llegir sobre el capità Cook és quan em van venir ganes de començar la novel·la i no al revés. Em fa molta por el model d'escriptor d'èxit americà que diu: faré una novel·la sobre la guerra de Bòsnia i ho llegiré tot. Jo vull una història que m'estiri i el meu bagatge és el que tinc. ●